

Oslobođenje: Intervju sa visokim predstavnikom Valentinom Inzkom

Oslobođenje: Vlast u BiH je dogovorena, ali ne i formirana. Kako OHR gleda na najnovija zbivanja?

Valentin Inzko: Prošlogodišnji februarski protesti trebali su biti poziv na buđenje političarima u Bosni i Hercegovini i upozorenje da se nešto suštinski mora promijeniti i da građani žele da politički predstavnici koje su izabrali rade daleko više, a ne da se bore isključivo za svoje lične interese i stranačke privilegije. Građani žele da izabrani političari vrše vlast, a ne da bježe od posla. Građani su za rad, a ne za nerad. Iz te perspektive, razočaran sam da su političke stranke u Federaciji izgleda svu svoju energiju od izbora naovamo potrošile na prepirke s koalicionim partnerima o raspodjeli funkcija.

Pet mjeseci nakon izbora, najurgentnije pitanje je uspostava vlasti na svim nivoima. Ova zemlja i njeni građani se sada suočavaju s toliko izazova: svaki dan koji prođe, a da vlast nije formirana, još je jedan izgubljen dan u borbi za bolji život, za zapošljavanje, borbu protiv korupcije i kriminala i za postizanje napretka na putu Bosne i Hercegovine ka evropskim integracijama.

To nije ono za što su građani glasali. Građani očekuju ispunjenje obećanja datih tokom predizborne kampanje – obećanja u vezi s ekonomskim razvojem, zapošljavanjem i boljim radom javnih službi. Sada je potrebno da političke stranke usmjere svoju energiju na konkretne mjere kako bi poboljšale životni standard običnih građana.

Stagnacija mora biti zaustavljena i to je ono što oni moraju imati na umu kada pregovaraju o raspodjeli poslova u okviru

новоformiranih organa vlasti. Tokom ovih razgovora, čini mi se da se ne spominje jedna bitna stvar: lideri su izabrani da bi predstavljali interese građana i radili u službi građana, a ne da ispunjavaju vlastite želje i interese. Interesi građana moraju konačno dobiti prioritet, a da bi se to dogodilo, potrebna je temeljita promjena načina vođenja politike u ovoj zemlji.

Oslobođenje: Iz SNSD-a dovode u pitanje legalnost Zvizdića kao predsjedavajućeg nakon što je istekao rok od 35 dana za imenovanje i potvrđivanje novog Vijeća ministara. Da li su u pravu?

Valentin Inzko: G. Zvizdić je službeno potvrđen u Predstavničkom domu kao predsjedavajući Vijeća ministara. Nema ništa u zakonu što bi upućivalo na to da se mandat predsjedavajućeg završava ukoliko se Vijeće ministara ne formira u roku. Ne podrazumijeva se prestanak važenja prava i obaveza predsjedavajućeg.

Oslobođenje: Dozvolite da vas podsjetim: prije ravno četiri godine, HDZ nije ušao u Vladu Federacije zbog nemogućnosti postizanja dogovora jer je HDZ insistirao na svim hrvatskim mjestima u Vladi FBiH. Sad imamo novi problem, nakon što je dobio sva hrvatska mjesta u Vladi FBiH gospodin Čović želi i jedno srpsko, iako je – po tvrdnjama i SDA i DF-a – najavio ministra iz reda Ostalih? Šta očekivati od koalicije?

Valentin Inzko: Mora se pronaći rješenje za to pitanje. Sramota je da pobjednici na izborima, u vrijeme kada većina građana živi u teškim ekonomskim uslovima, dozvoljavaju sebi luksuz da gube nekoliko mjeseci u razgovorima o raspodjeli funkcija. Iskreno, iznenađen sam da su građani strpljivi toliko dugo.

Zemlje u kojima je ekonomska situacija daleko bolja nego u BiH formiraju koalicione vlade u roku od nekoliko dana ili sedmica, a ovdje, u zemlji s toliko gorućih problema, lideri

se ponašaju kao da imaju sve vrijeme svijeta. Očekujem od političkih stranaka koje su stvorile ovu konfuziju oko formiranja Vlade Federacije da situaciju što prije riješe, u skladu s Ustavom. Na Balkanu imamo previše istorije, previše politike, ali, izgleda, imamo i previše vremena za gubljenje.

Oslobođenje: Gospodin Bevanda je u jednom intervjuu Oslobođenju prošle godine rekao: „Neka nam Inzko vrati tablicu dijeljenja!“. Jeste li to uradili?

Valentin Inzko: Mislim da je on to rekao ironično i da se dobro našalio. Nisam se uvrijedio, tako je u politici. Ali bih želio odgovoriti na isti način, ironično i u šali, iako smo u periodu posta. Ja sam, naravno, spreman da vratim tablicu dijeljenja gospodinu Bevandi, ali pod uslovom da je on onda pokloni predsjedniku Čavari kako bi osigurao ispravan broj ministara.

Oslobođenje: Predstavnički dom Parlamenta BiH je blokiran: poslanici SNSD-a ne dolaze na sjednice. Hoće li OHR reagirati ili pomoći na bilo koji način, jer je očigledno da nema “kazne” za one koji ne ispunjavaju svoje obaveze preuzete voljom birača?

Valentin Inzko: Dozvolite mi da vas podsjetim da ovo nije prvi put da neka stranka prijeti blokadom određenih odluka putem pozivanja na pravila o kvorumu. I ranije smo svjedočili takvim prijetnjama. Stav OHR-a je uvijek isti: stranke moraju osigurati uslove u kojima institucije mogu raditi i donositi odluke bez prekidanja tog procesa. To smo i zvanično rekli, i ranije i sada.

Ukoliko donošenje nekih odluka istinski brine Parlament, a moguće je da za to zaista postoje i legitimni razlozi, rješenja se moraju tražiti putem odgovarajućih institucija. Na primjer, prema Zakonu o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji, pri imenovanjima u nadležne parlamentarne komisije treba se poštovati princip proporcionalne zastupljenosti političkih

stranaka u Predstavničkom domu, uključujući stranke koje su u opoziciji.

Dozvolite mi da još jednom iskoristim ovu priliku i apeliram na političke stranke da traže rješenja u okviru institucija, što znači da nastave s radom i prisustvuju sjednicama Parlamenta.

U tom smislu, ohrabren sam vijestima da SNSD i druge stranke u Parlamentu razgovaraju u nastojanjima da nađu rješenje za pitanje imenovanja komisija.

Oslobođenje: Pretpostavljam da možemo govoriti o gestu “dobre volje” SNSD-a nakon što su pristali da se sjednica Doma naroda održi s tim da se s dnevnog reda skine izbor Komisije za nadzor OSA-e. Zapravo, čini se da je to i urađeno da bi se Vama izbili argumenti za akciju pošto je očigledno riječ o eklatantnom kršenju Dejtonskog sporazuma?

Valentin Inzko: Dobra volja nema nikakve veze s tim. Posao parlamentaraca jeste da dolaze na posao, da poštuju svoje mandate i omoguće da Dom naroda funkcioniра regularno i neometano. Naravno, to je pozitivan potez. To je u interesu institucija, ali iznad svega u interesu građana koji su parlamentarcima dali povjerenje i podršku. Očekujem od svih političkih stranaka da poštuju institucije Bosne i Hercegovine i mandate koje su dobili od birača.

Oslobođenje: Dovoljno ste dugo u BiH da možemo očekivati i vašu procjenu: kada će političari u ovoj zemlji biti spremni da preuzmu odgovornost i prihvate bizarnu činjenicu da je jedan od postulata demokratije i stvaranje postizbornih koalicija?

Valentin Inzko: Kao što ste i sami rekli, to je jedan od temelja demokratije i mora se kao takav i prihvatiti. Možda zvuči grubo, ali meni se ponekad čini da neki političari umjesto da preuzmu punu odgovornost za svoje djelovanje traže isprike da to ne čine. Međutim, ja mislim da građani nisu više

naivni i da ih te isprike neće zavarati. Dozvolite mi da ponovim da ako političke stranke iskreno nastoje ispoštovati obećanja data građanima i žele da ih ponovo izaberu, mora doći do radikalnog prekida sa načinom politike kako je vođena do sada u BiH. Interesi građana moraju doći na prvo mjesto i postati vrhunski prioritet.

Oslobođenje: Je li Vama zanimljiv podatak da SNSD koji je tako dugo blokirao evroatlantski put BiH sada ne može da se pomiri sa činjenicom da nisu u vlasti na nivou BiH?

Valentin Inzko: Izgubiti ili pobijediti na izborima sasvim je normalna stvar i to je rizik koji svaka politička stranka dobrovoljno prihvata, to je sastavni dio igre. Kao što je napisao Gundulić prije 400 godina: "Okreće se kolo sreće, vrteći se ne prestaje, tko bi gori, sad je doli, a tko doli, ka gori se kreće." Isto se odnosi i na postizborni period. Ali, bez obzira na to da li ste član vladajuće koalicije ili ne, uvijek možete dati doprinos napretku. Ako sebe smatrate ozbiljnim liderom, realizacija ciljeva koje ste navodili tokom predizborne kampanje ne može se promijeniti preko noći. Ako ste obećali raditi na stvaranju novih radnih mjesta, da li to znači da ćete odustati od tog cilja ako ne budete dio vladajućih struktura? Ne, to samo znači da ćete se nastaviti boriti za isti cilj na drugi način. Opozicija ima važnu ulogu u svakom parlamentu i treba da je vrši na konstruktivan način. U Engleskoj se ona zove "kraljevska opozicija" sa vladom u sjeni. To je važna funkcija u funkcionalnoj demokraciji. Zašto ne pokušati unaprijediti prijedloge koje daju vladajuće stranke, one koji idu u pravom smjeru, umjesto da im se odmah protivite? Ponekad se čini da političke stranke, bez obzira koliko su velike, ne shvataju da opozicione stranke mogu igrati konstruktivnu ulogu u politici osiguravanjem najboljeg mogućeg ishoda za građane.

Oslobođenje: Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju će stupiti na snagu: šta to znači za OHR i vaš mandat u BiH?

Valentin Inzko: Prije svega, moram reći da svesrdno pozdravljam ovu mjeru kao važan korak za BiH i njenu budućnost u okviru EU kao stabilne, prosperitetne i mirne zemlje. EU je pružila ruku partnerstva Bosni i Hercegovini i kuca snažno i glasno na kapiji Bosne i Hercegovine. Sada je na novoizabranim liderima u BiH da hitno vrate zemlju na put prema evropskim integracijama. Izabrani predstavnici moraju zamijeniti svoju samodopadnost osjećajem urgentnosti i realizirati očekivane reforme. To je ono što njihovi birači očekuju i po čemu će ih ocjenjivati.

Što se tiče OHR-a, znate da se naša uloga vremenom mijenjala kako bi bila u skladu s putem kojim ide BiH. Primarna vodeća snaga koja stoji iza reformi u Bosni i Hercegovini trebala bi biti privlačna snaga članstva u EU, a ne izvršne ovlasti visokog predstavnika. Ali, budite uvjereni da moj mandat ostaje nepromijenjen. OHR je još uvijek zadužen za implementaciju civilnih aspekata Dejtonskog mirovnog sporazuma. Moj ured će se zatvoriti nakon što budu ispunjeni svi preostali uslovi postavljeni u februaru 2008. godine, koji također – i to iznad svega – uključuju pozitivnu procjenu političke situacije u Bosni i Hercegovini. Na Vijeću za provedbu mira je da utvrdi kada su ovi uslovi ispunjeni. Ali, dozvolite mi da također kažem vrlo jasno: umjesto što prisustvo OHR-a ili Dejton koriste kao stalnu ispriku za neuspjehe ili nedjelovanje, neki lideri bi trebali biti pametniji i koristiti prisustvo međunarodne zajednice u BiH za nastojanja da se hitno ubrzaju prijeko potrebne reforme.